

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא צח.

עין משפט נר מצוה

נז א ב ג מ"י פ"ז מהל'
מילה הלכה ו סמנ
לאון קע עוש"ט מ"מ ס'
לל ספיקי:
נח ד מ"י שם הל' ג
טושי"ע שם ספיקי ה'
נב ה ז מ"י שם טושי"ע
שם ספיקי ו'
ס ה ט י מ"י שם הל' ה'
טושי"ע שם ספיקי ח'
סא כ ל מ"י שם טושי"ע
שם ספיקי ט':

רבינו גרשום

לא שנו. דאין המוכר
באחריות היינו כשדרכו
בקנין ולוקח. אבל אם
עריין בכליו דמוכר לימא
ליה לוקח הא חמור: אפי'
כי איתיה בקנינים דמוכר
אמאי מצי למימר ליה
לוקח הא חמור הא קנקן
לימא ליה המוכר לא
איבעי לך לשהוייה
ברשותן אלא היה לך
ליקחנה ולמכור לאלתר
משום דכל שעמא מחמין
ראמאי מצי לוקח למימר
לי' את חמורא כו': הכא
במאי עסקין דאמר לי'
לוקח למקפה. בעינא ולא
לובוני דהשתא לא מצי
למימר ליה לא איבעי לך
לשהוייה: ומקשי' מאי
רוחקיה דר' יוסי לאוקמי
כו' לוקמי בקנינים דמוכר
ודלא אמר לו למקפה
ולימא הכי לא שנו דאינו
חייב באחריותו אלא
בקנין דמוכר הואיל דלא
א"ל למקפה דמי לומר
ליה [לא] איבעי לך
לשהוייה: אמר רבא משום
הכי אוקמוהו למתני' הכי
בקנינים דלוקח וכו' משום
דסיפא דמתני' כו': אלא
שימ'. דמשום הכי לא מצי
למימר הכי דאמר הלוקח
למקפה קא בעינא ליה
והיכא דמפרש לסיפא
מפרשי' נמי רישא. והא
דקתי' ר' יוסי ב"ר חנינא
דבקנינים דמוכר מצי אמר
ליה הא חמורך והא קנקן
והייב המוכר באחריות
ולגינא דר' חייא: אף כי
היין בוגד. לו לאדם
שמתיהוין ואינו מתנאה
בשום טובה ומחמין היין
לו הואיל (ל' דלקח) אינו
חייב המוכר באחריותו:
בנוה שלו. בביתו: כל
המתנאה. בטלית של ת"ח
לא בטלית משך קאמר
משום שחבל חייבין
בציצית אלא שחורך בסודר
על ראשו כעין שהיו
רגילין לעשות תלמידי
הכמסים וסודר אסור לפרוש
כי אם לת"ח וקרא שמו
סודר על שמו [של] ת"ח
וכתיב סוד' לו ליראוי: לא
יגה ולא יבא לנהו קישו:
אדעתא לסבויה. שקנאה
על דעת למכרה בביתו
על יד על יד התקן
החבתיים שהחבתי' קודם
מכירת' למחצית או
לשלישית דינא הוא
דמקבל ליה המוכר: דלא
שני בבירוייהו. שלא
עשאה סמוך לשפרים:
אבל אי מצי לובונה מקמי
הכי ולא זבנה בודאי
באחריות' החמיצה ולא
לפרוותא
דוולשפט. לאותו מקום
שהיין ביקר וול מכו'
שוויין שיהו נגמר בול
שפט כשעה שקיבלה דינא
הוא דמקבל לה מיניה
דמשום דאההיא דעתא
קיבל מינה דאי זבין זבין
ואי לא ליהודה ליה:
איבעיא להו הוה חלא.
ברשות חנווני: מאי מקבל
או לא מקבל: ואמר לי'.
דלא מקבל ליה כדו' חייא
ב"ר יוסף דאמר לעיל
חמרא מולא דברא גרים
והחנווני גורם ולא מקבל

מבושם עד עצרת. קשה לרשב"א דהא בקנינים ללוקח איירי
מתניתין ולימא ליה קנקן גרים ולרב חייא בר יוסף
לימא ליה מולך גרם יש לומר דודאי אם נמנא חומץ מני אמר ליה
הכי אבל הכא לא איירי בהכי אלא אשמועינן לרביך ליתן לו יין
הראוי להקיים עד העצרת:

האי מאי דובין חביתא דחמרא
אדעתא לסבויה. פי' א (רש"י)
דאין החנווני אלא שליח בעלמא
ואין נראה לר"י דאם כן לא הוה
ליה למימר זבין ועוד דאם כן מגופה
מילמא דרבה לא שמעינן שום חיוב
דהא דקאמר לא אמרן אין נראה
שיהא א"ל מדברי רבא אלא גמרא
דקאמר ליה ונראה לו לפרש דמייירי
זבין מכר גמור ודעתא דהכי זבנה
שימכרו חנות ודמי לז"ל למקפה
דזעי שיתקיים כדי מקפה והכי נמי
זעינא שיתקיים כדי סיבויה ומיהו
קשה לרשב"א דלמך כמון מעובדא
דקיבל חמרא מחבירה אדעתא
דנמטאה אפרוותא דוול שפט חלא
לא כרב חייא בר יוסף השתא התם
דלא זבניה לגמרי מני אמר ליה
מולך גרם כ"ש הכא דהוה מכר
גמור וי"ל דהיא לישנא מוקי הך
מילמא דרבה צידוע שינוי ממחין ואפי'
הכי דוקא אדעתא דסבויה הא לאו
הכי מני א"ל לא איבעי ליה לשהוי':
רבי

הכא ולא יגוה וכתב התם ² א"ל נזה קדשך אמר רבא ¹ האי מאן דובין ליה חביתא
דחמרא לחנואה אדעתא לסבויה ותיקף אפלגא או אתילתא דינא הוא דמקבל
לה מיניה ³ ולא אמרן אלא דלא שני בברוא אבל שני בברוא לא ולא אמרן
אלא דלא מטא יומא דשוקא אבל מטא יומא דשוקא לא ואמר רבא ⁴ האי מאן
דקבל חמרא אדעתא דממטי ליה לפרוותא ⁵ דוול שפט ואדמטי התם זל דינא
הוא דמקבל ליה איבעיא להו הוה חלא מאי אמר ליה רב הלל לרב אישי כי
הואן בי רב כהנא אמר לן חלא לא ודלא כר' יוסי בר' חנינא ואיכא דאמרי
⁶ אפילו חלא נמי מקבל כמאן בר' יוסי בר' חנינא: ישן משל אשתך כו':

תנא

קנקנים דמוכר קמני מתניתין דאין מוכר חייב באחריותו משום דלא איבעי ליה לשהוי':
אמאי הוה ליה מקח טעות: לימא ליה לא איבעי לך לשהוי'. דהא רובא לאו לשהוי' זבני: אלא לאו שמע מינה דאמר ליה
למקפה. והי' לרישא טעמא דרישא פטור מוכר דאיכא למימר דלוקח גרמו וזכירא חייב הוהיל ידוע שינוי רגיל
להחמין כל שנה: ופליגא. הא דר' יוסי בר' חנינא דמוקי לה בקנינים דלוקח ולא דמוכר משום דמני א"ל הא חמורך והא קנקן: דרב חייא
בר יוסף. דאיכו מוקי לה נמי בקנינים דמוכר ואע"ג דא"ל למקפה כדמוכר סיפא אפי' הכי מוכר פטור דלא מני אמר ליה הא חמורך והא
קנקן דלאו קנקנים דמוכר גרמו אלא מולא דלוקח שהוא צעליו של יין גרים: שנאמר ואף כי היין בוגד. דבאדם למה משום דגבר יהיר וגו'
גאזו של אדם שגמים דעתו דבזר שאין בו גרם שהיין בוגד בו דסבורין שהוא יין ונמלא חומץ מדה כנגד מדה. ומיהו סיפא מין דלמך ליה
למקפה ולא מני אמר ליה לא איבעי לך לשהוי' ולא מני למימר ליה מולך גרם מאחר שהדבר ידוע שינוי ממחין הלכך חייב מוכר: **אויגיה**
ביהיה. אשמו: לא מיקבל. שמצוה אומו: כל המהפאה בטלית של תלמידי חכמים. דעביד כדאמרן בחזקת הבתים (לעיל דף ק"ז): טלית של
תלמידי חכמים כיצד כל שאין חלוקה נראה מתחתיו טפח ונזיעותא ימירתה הוא וגסות הוא למי שאינו תלמיד חכם: **האי מאן דמוזין ליה חביתא**
דחמרא לחנווי וכו'. מוכר חבית שלו לחנווני כדי למכור את היין בחנותו וישתכר החנווני קמח ובעל חבית לא יקבל מעותיו אלא לאחר שיקבל
החנווני מן הלוקחין וממלא ברשותא דמריה קאי ואין החנווני אלא שליח בעלמא ליעול שכר טרחה. והלכך אם החמין פלגנא או אתילתא דדנא
קודם שמכר כולו: דינא הוא דמקבל. בעל חבית כל ההפסד וכגון שלא פשע שליח דהיינו חנווני מידי בשליחותו כדמפרש ואזיל. ואף כי
היין בוגד ליכא למימר גבי חנווני דהא אין לו חלק בו וגם לא הקנקן שלו הוא ואכתי ברשות מריה קמא איתיה: **ולא אמרן.** דהפסד
בעל חבית: אלא דלא שני. לוקח צברא לעשות נקב אחר בחבית אבל שני איכא למימר דהוא גרים: **דלא מטא יומא דשוקא.** ולא
נמנאל חנווני בעל חבית: **האי מאן דקביל חמרא מחבירה.** שכן התנאים שכן והקנקנים דמוכר והוא קביל דמיים דשער של עכשו דהוא הוה
והריח יחלוקו. וכל מקבלי ממון למחצית שכר הוה מפקיד ונפקד קרובים לשכר והפסד להפסד דהרי הוא באחריות שניהם להפסד כמו לשכר
כדאמרן (ב"מ דף ק"ד): הך עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון ואם הוקיר או הול או נגנז או נאבד לשניהם נאבד והוול. אבל אמר לו בעל
היין למקבל אפי' אם הוקיר לא יהא לך רשות למכרו כאלו יזל ואמטייה למלכות אחרת אפרוותא דוול שפט שבאותו מקום היו מוכרים
יין צוקר וקודם שהגיע לשם זל היין בכל המקומות ופחת מכדי דמים שקיבלו: דינא הוא דמקבל. בעל היין את כל הוול דכיון
דאפילו אם הוקיר מיד לא היה לו רשות למכרו עד שמיגע לפרוותא דוול שפט לענין זולא נמי ברשותא דבעל היין קאי. ומיהו לגבי
הגיבה ואבידה ברשותיה דמקבל נמי קאי וכן אם נעשה חומץ כדלקמן שהרי באחריותו הוא וקרינא ביה אף כי היין בוגד דמולא
דמרייהו גרים שבאחריות שניהן הוא עומד ושניהן צעליו של יין: **ופשע דלא אמטייה לא גרסינן:** הוה חלא. מקמיה דאמטייה להתם
מני מי מקבל בעל היין כל ההפסד בעל אפילו גבי מכירה גמורה מולא משום דא"ל לוקח חלא חמורך והא קנקן היכא דלמך ליה
למקפה דלא מני אמר ליה מוכר לא איבעי לך לשהוי' וכל שכן הכא דלא מוכר לגמרי וגם אמר ליה זל אמטייה אפרוותא דוול שפט
שזוה להשהות דמני אמר ליה מקבל הא חמורך והא קנקן כר' יוסי בר' חנינא או דלמא לא מקבל כל ההפסד אלא פלגא דמני
אמר ליה מולך נמי גרם שבאחריות שנינו עומד והיין בוגד קרינא ביה כרב חייא בר יוסף: **חלא לא.** כלומר לא מקבל בעל היין כל
ההפסד ואע"ג דכמאן דא"ל למקפה דמי ואיבעי לשהוי' משום דמול שני הבעלים גורם: **ודלא כר' יוסי בר' חנינא.** דמוקי למתניתין
בקנינים דלוקח אבל בקנינים דמוכר כזכירא ליה דאמר ליה לוקח הא חמורך והא קנקן היכא דאמר ליה למקפה והכא נמי כיון
דא"ל זל אמטייה כו' הרי ז'ה לו להשהות. ונראה צעני דלית להלכתא כר' יוסי בר' חנינא אלא כרב חייא בר יוסף דמונא דגברא גרים
אלא אם כן ידוע שינוי ממחין דאמר ליה למקפה דהא שמואל קאי כותיה ואמרן לעיל [נ"ו]: עבד רב יוסף עובדא בחמרא כותיה דשמואל:

תנא

ודלא כר' יוסי בר' חנינא דאמר לעיל אבל בקנינים דמוכר לימא ליה הא חמורך והא קנקן והא חמרא איתיה בקנינים דמוכר ומקבל הואיל שהחמין בכליו. אם אמר לו יין מבושם. יין מבוחר וטוב אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה וטוב שיכול להעמיד לו עד עצרת
הא חמורך והא קנקן והא חמרא איתיה בקנינים דמוכר ומקבל הואיל שהחמין בכליו. אם אמר לו יין מבושם. יין מבוחר וטוב אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה וטוב שיכול להעמיד לו עד עצרת

מבושם. שיתקיים כדרך המתקיימין: עד העצרת. אבל לא מן
העצרת ואילך שחוס תקופת תמו מקלקל אפי' יין מבושם: ושן.
ואם מוכר לו יין ישן יתן לו משל אשתקד שנה המוקדמת לזו שאנו
עומדים בה: **משל שלש שנים.** משנה קודם אשתקד דהוה ליה
ג' שנים עם שנה שאנו עומדין בה:

גב' לא שנו. דאינו חייב באחריותו:
אלא בקנינים דלוקח. שקבל הלוקח
היין בחביתו דאיכא למימר כליו
גרמו. ומיהו סיפא דקמני ואם ידוע
כו' התם ליכא למימר כלי הלוקח
גרמו דאין סהדי שהיין רגיל בכך:
אבל בקנינים דמוכר. מני אמר ליה
לוקח אפילו לזמן מרובה הא חמורך
והא קנקן דודאי ייך וכליך גרמו
דכזירא ליה דמימות הבזיר הוה יין
מקולקל כבר אלא שאין ניכר הדבר
עד שעת חומץ כדאמרינן באיחו
נשך (ב"מ דף ע"ג): מעיקרא דחמרא
חמרא דחלא חלא ההוא שעתא הוא
דמבזרי אפשייהו חמרא. ולרב
דאמר לעיל [נ"ו]: כל שלשה ימים ברשות
מוכר איכא לאוקמוהו מתני' בקנינים
דלוקח ואפילו תוך שלשה או בקנינים
של מוכר ולאחר שלשה והלכך מוכר
פטור: **וכי קנקנים דמוכר (כ').**
למה יפסיד מוכר הא מני אמר ליה
מוכר ללוקח לא איבעי לך לשהוי'.
דאפילו לרב דאמר (לעיל דף ע"ג).
המוכר שור לחבירו ונמלא נגחן הרי
זה מקח טעות הני מילי משום דרובא
לדנא לאו אפילו תוך שלשה או בקנינים
לשהוי' זבני ויפסיד לוקח: דאמר ליה
למקפה. להסתפק מעט מעט לקדירות
דהיינו לשהוי': מאי דותיקא דרבי
יוסי ברבי חנינא לאוקמו. רישא
דמתניתין בקנינים דלוקח לחוד ולא
בקנינים דמוכר משום דמוקי למתני'
דלא"ל למקפה לוקמיה דלא אמר
ליה למקפה דהמוכר יין סתם קמני

ולא שנה קנקנים דלוקח ולא שנה
אמאי. הוה ליה מקח טעות: לימא ליה לא איבעי לך לשהוי'. דהא רובא לאו לשהוי' זבני: אלא לאו שמע מינה דאמר ליה
למקפה. והי' לרישא טעמא דרישא פטור מוכר דאיכא למימר דלוקח גרמו וזכירא חייב הוהיל ידוע שינוי רגיל
להחמין כל שנה: ופליגא. הא דר' יוסי בר' חנינא דמוקי לה בקנינים דלוקח ולא דמוכר משום דמני א"ל הא חמורך והא קנקן: דרב חייא
בר יוסף. דאיכו מוקי לה נמי בקנינים דמוכר ואע"ג דא"ל למקפה כדמוכר סיפא אפי' הכי מוכר פטור דלא מני אמר ליה הא חמורך והא
קנקן דלאו קנקנים דמוכר גרמו אלא מולא דלוקח שהוא צעליו של יין גרים: שנאמר ואף כי היין בוגד. דבאדם למה משום דגבר יהיר וגו'
גאזו של אדם שגמים דעתו דבזר שאין בו גרם שהיין בוגד בו דסבורין שהוא יין ונמלא חומץ מדה כנגד מדה. ומיהו סיפא מין דלמך ליה
למקפה ולא מני אמר ליה לא איבעי לך לשהוי' ולא מני למימר ליה מולך גרם מאחר שהדבר ידוע שינוי ממחין הלכך חייב מוכר: **אויגיה**
ביהיה. אשמו: לא מיקבל. שמצוה אומו: כל המהפאה בטלית של תלמידי חכמים. דעביד כדאמרן בחזקת הבתים (לעיל דף ק"ז): טלית של
תלמידי חכמים כיצד כל שאין חלוקה נראה מתחתיו טפח ונזיעותא ימירתה הוא וגסות הוא למי שאינו תלמיד חכם: **האי מאן דמוזין ליה חביתא**
דחמרא לחנווי וכו'. מוכר חבית שלו לחנווני כדי למכור את היין בחנותו וישתכר החנווני קמח ובעל חבית לא יקבל מעותיו אלא לאחר שיקבל
החנווני מן הלוקחין וממלא ברשותא דמריה קאי ואין החנווני אלא שליח בעלמא ליעול שכר טרחה. והלכך אם החמין פלגנא או אתילתא דדנא
קודם שמכר כולו: דינא הוא דמקבל. בעל חבית כל ההפסד וכגון שלא פשע שליח דהיינו חנווני מידי בשליחותו כדמפרש ואזיל. ואף כי
היין בוגד ליכא למימר גבי חנווני דהא אין לו חלק בו וגם לא הקנקן שלו הוא ואכתי ברשות מריה קמא איתיה: **ולא אמרן.** דהפסד
בעל חבית: אלא דלא שני. לוקח צברא לעשות נקב אחר בחבית אבל שני איכא למימר דהוא גרים: **דלא מטא יומא דשוקא.** ולא
נמנאל חנווני בעל חבית: **האי מאן דקביל חמרא מחבירה.** שכן התנאים שכן והקנקנים דמוכר והוא קביל דמיים דשער של עכשו דהוא הוה
והריח יחלוקו. וכל מקבלי ממון למחצית שכר הוה מפקיד ונפקד קרובים לשכר והפסד להפסד דהרי הוא באחריות שניהם להפסד כמו לשכר
כדאמרן (ב"מ דף ק"ד): הך עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון ואם הוקיר או הול או נגנז או נאבד לשניהם נאבד והוול. אבל אמר לו בעל
היין למקבל אפי' אם הוקיר לא יהא לך רשות למכרו כאלו יזל ואמטייה למלכות אחרת אפרוותא דוול שפט שבאותו מקום היו מוכרים
יין צוקר וקודם שהגיע לשם זל היין בכל המקומות ופחת מכדי דמים שקיבלו: דינא הוא דמקבל. בעל היין את כל הוול דכיון
דאפילו אם הוקיר מיד לא היה לו רשות למכרו עד שמיגע לפרוותא דוול שפט לענין זולא נמי ברשותא דבעל היין קאי. ומיהו לגבי
הגיבה ואבידה ברשותיה דמקבל נמי קאי וכן אם נעשה חומץ כדלקמן שהרי באחריותו הוא וקרינא ביה אף כי היין בוגד דמולא
דמרייהו גרים שבאחריות שניהן הוא עומד ושניהן צעליו של יין: **ופשע דלא אמטייה לא גרסינן:** הוה חלא. מקמיה דאמטייה להתם
מני מי מקבל בעל היין כל ההפסד בעל אפילו גבי מכירה גמורה מולא משום דא"ל לוקח חלא חמורך והא קנקן היכא דלמך ליה
למקפה דלא מני אמר ליה מוכר לא איבעי לך לשהוי' וכל שכן הכא דלא מוכר לגמרי וגם אמר ליה זל אמטייה אפרוותא דוול שפט
שזוה להשהות דמני אמר ליה מקבל הא חמורך והא קנקן כר' יוסי בר' חנינא או דלמא לא מקבל כל ההפסד אלא פלגא דמני
אמר ליה מולך נמי גרם שבאחריות שנינו עומד והיין בוגד קרינא ביה כרב חייא בר יוסף: **חלא לא.** כלומר לא מקבל בעל היין כל
ההפסד ואע"ג דכמאן דא"ל למקפה דמי ואיבעי לשהוי' משום דמול שני הבעלים גורם: **ודלא כר' יוסי בר' חנינא.** דמוקי למתניתין
בקנינים דלוקח אבל בקנינים דמוכר כזכירא ליה דאמר ליה לוקח הא חמורך והא קנקן היכא דאמר ליה למקפה והכא נמי כיון
דא"ל זל אמטייה כו' הרי ז'ה לו להשהות. ונראה צעני דלית להלכתא כר' יוסי בר' חנינא אלא כרב חייא בר יוסף דמונא דגברא גרים
אלא אם כן ידוע שינוי ממחין דאמר ליה למקפה דהא שמואל קאי כותיה ואמרן לעיל [נ"ו]: עבד רב יוסף עובדא בחמרא כותיה דשמואל:

ודלא כר' יוסי בר' חנינא דאמר לעיל אבל בקנינים דמוכר לימא ליה הא חמורך והא קנקן והא חמרא איתיה בקנינים דמוכר ומקבל הואיל שהחמין בכליו. אם אמר לו יין מבושם. יין מבוחר וטוב אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה וטוב שיכול להעמיד לו עד עצרת
הא חמורך והא קנקן והא חמרא איתיה בקנינים דמוכר ומקבל הואיל שהחמין בכליו. אם אמר לו יין מבושם. יין מבוחר וטוב אני מוכר לך חייב להעמיד לו יין יפה וטוב שיכול להעמיד לו עד עצרת